

et frit Folk et reaktionært Skolelovsforflag. Det forekommer mig, at dette Lovforflag bærer helt igennem Præget af en ubøjet Mistillid saavel til Forældrene som til Kommunerne. Som bekendt, er det jo det samme Lovforflag, der forelaa til Forhandling her ifjor, og det er mig ikke ganske klart, hvad der egentlig har bevæget den høitærede Minister til at fremsætte dette Forflag paany aldeles uforandret. Vel gjorde det Udvalg, som var nedsat ifjor om denne Sag, ingen Indstilling til Thinget; men af den Betænkning, som Udvalget enstemmig afgav til Thinget, hvor lille den end var, fremgik det dog, idetmindste efter min Formening, klart, at det ikke lykkedes at samle et Flertal i det ifjor nedsatte Udvalg om de Grundsetninger, som have fundet Udtryk i det Lovforflag, som her atter foreligger, saa i denne Omstændighed forekommer der mig ikke at være nogen fornyet Opfordring for den høitærede Minister til at forsøge sig med det samme Forflag. Det er mig vel bekendt, hvad der ogsaa blev mindet om af den ærede sidste Læser (Højmark), at der i Sommer blev afholdt et større Møde af Almuefolelærere her i Kjøbenhavn, og jeg ser ikke rettere end, at hele dette Skolemøde bar Karakteren af at være en Demonstration til Fordel for den ærede Ministers Forflag; men det var meddelt den Gang i offentlige Blade — og jeg har ikke set det modsagt — at den høitærede Minister skal have udtalt ved den Leilighed, at der var visse Sager, som havde bedst af at vente og ikke idelig komme frem til fornyet Drøftelse. Til disse Sager henregnede han Skolelovsforslaget. (Ministeren ryfter paa Hovedet). Jeg ser, at den høitærede Minister ryfter paa Hovedet; det maa altsaa være et feilt Referat, der er kommet ud til Offentligheden; men jeg har idetmindste læst det i mange Blade og ikke set det dementieret. Jeg troede derfor, at der mulig — man bliver jo lidt mistænksom i vore Dage — i Mellemtiden var foregaaet Et eller Andet bag Kulisserne, som har foranlediget, at den høitærede Minister har forelagt dette Lovforflag igjen. Det vil imidlertid Liden vise (Afbrydelse af Rjør). Det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds (S. Riør) synes allerede at være forfikkret om det, men jeg har ingen Forvisning i saa Henseende, og jeg veed ikke, hvad det ærede Medlem kjender. — Læser man imidlertid dette Lovforflag i sin Haand, opdager man let, hvilken Grundsetning der har dikteret det. Det er den Grundsetning, som ogsaa den ærede første Læser saa stærkt gjorde sig til Talsmand for, at Børneundervisningen er Statens — og kun Statens — Sag. „Det er Statens Ret og Pligt at sørge for Børneundervisningen“ — saaledes lyder Stikordet, og det er jo saa ofte og tidt med saa megen Styrke gjentaget, at det næsten kan synes formaaetelig at have en derfra afvigende Mening. Jeg har imidlertid den stik modsatte Opfattelse

af dette Forhold; jeg har den Opfattelse, at „Pligten“ til at sørge for Børnernes Undervisning ligger hos Børnernes rette og naturlige Bærger, Forældrene. Jeg tror derfor ogsaa, at det er dem, der fortrinnsvis bør have „Retten“ til at ordne hele dette Forhold. Den Tanke, jeg her udtaler, „at det er Hjemmets Sag“ og fortrinnsvis Hjemmets Sag at sørge for Børneundervisningen, er ikke nogen ny Tanke. Jeg skal saaledes henvise f. Ex. til et saa eiendommeligt Folk som Israels Folk, et Folk, der havde en saa stor og saa mærkkelig Opgave, og hvis Betydning for Menneskeslægten og dens Udvikling vil spores til silbigste Slægter. Den Gud, der udkaarede dette Folk til sit Eiendomsfolk, og gav det Love, han har ikke indført en eneste Bestemmelse i sin Lovgivning for Israelsfolket, der handler om Undervisningstvang eller Skoletvang. Ja, vi behøve ikke at gaa saa lang. Vi kunne f. Ex. spørge: Hvorledes stiller den kristne Kirke, den kristne Menighed sig til dette Forhold? Det er jo da en bekendt Sag, at ved enhver Barne- daab henvender Kirken de Ord til Fadderne, at de, om Forældrene dø, skulle sørge for Børnets Opførelse i den kristne Børnelærdom. Man ser altsaa, at den kristne Menighed henviser til Forældrene som dem, der bør sørge for denne Sag, og kun hvis de dø, bliver det Menighedens Sag gennem Fadderne at drage Omfjor derfor. I et Land som vort, hvor Statskolen er indført, er denne Henvendelse til Fadderne jo aldeles unødvendig; men jeg fremhæver kun dette for at vise, at den kristne Menighed har en anden Opfattelse af dette Spørgsmaal. Se vi f. Ex. til vort eget Folks Historie, vil man kunne se, at gennem hele Oldtiden her i vort Land var der aldrig Noget, der gjorde Indsigelse mod den Grundsetning, at Børneopdragelsen var Hjemmets Sag. Det Samme er Tilfældet i Middelalderen og i Nyaarstiden lige til Slutningen af forrige og Begyndelsen af dette Aarhundrede; og dog har det danske Folk efterladt sig en saadan Historie og et saadant Levnetsløb, at jeg tror neppe, at noget Folk med den mest ubdividede Skoletvang eller Undervisningstvang skal kunne paavise Mage til dette (Afbrydelse af Page.) Jeg troede, at det ærede Medlem for Fredensborg kjendte vor Historie. Hvis det ærede Medlem ikke gjorde det, skulde han være den Sidste til at afbryde mig. I Slutningen af forrige Aarhundrede kom derinod den Tanke til Udtryk i den Kommission, som Frederik den Sjette nedsatte under 22de Mai 1789, og som arbejdede for Skolesagen i 25 Aar, at man bør lade Staten tage den Sag i sin Haand. Jeg tvivler ikke om, at det var i bedste Mening, man gik dertil; det var samtidig med andre menneskefjærlige Bestræbelser, der hos Frederik den Sjette og hans Mænd gave sig Udtryk i Stavnbaandets Løsning og flere Skrifter, sigtende til Dphjælpsning af Almuens Kaar